І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь... Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 171. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 4-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1959 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 171. VOL. LXVI.

ПАЛАТА ПІДТРИМАЛА ВЕТО ПРЕЗИДЕНТА ПРОТИ ЗАКОНОПРОЄКТУ ПРО ПУБЛІЧНІ РОБОТИ

Вашингтон. — Вето президента Айзенгавера проти прийнятого Сенатом і Палатою Репрезентантів законопроєкту про публічні роботи залишилося дійсним, бо, не зважаючи на всі зусилля прихильників цього законопроєкту, Палаті Репрезентантів не вдалося переголосувати цього вето двома третіми голосів. Для переголосування не доставало тільки одного голосу, бо за вдержання цього вета в силі заявилося 138 голосів і за тим, щоб його переголосувати — 274 голоси. Законопроєкт передбачав асигнування 1,216,000,000 долярів на розгорнення нової програми публічних робіт. В історії президентування Айзенгавера досі не записано ні одного випадку переголосування будь-якого з поставлених ним вето, що їх в усьому було 144. Якщо б Палата Репрезентантів переголосувала була вето през. Айзенгавера в середу дня 2 вересня, то вже зараз на другий день законопроєкт перейшов би був на розгляд і голосування в Сенаті і тоді б він став формально законом, не зважаючи на Президентове вето. Вислід голосування в Палаті Репрезентантів таку можливість знівечив. Після голосування в Палаті Репрезентантів законопроєкт про публічні роботи передано вже на поновний розгляд бюджетової комісії, яка, викинувши з нього усі ті об'єкти, що проти них опонував през. Айзенгавер, і відповідно його перепрацювавши, віддасть цей законопроєкт знову на голосування в Палаті Репрезентантів. Невдача Палати переголосувати вето Президента була спричинена тим, що демократичній більшості не повелося приєднати відповідну кількість республіканських голосів. Законопроєкт про публічні роботи у дотеперішній редакції передбачав асигнування фондів для проведення регуляції різних рік, будування пристаней й електрівень. За переголосування Президентового вето голосувало 11 республіканців разом із 263 демократами і за вдержання його 6 демократів із 132 республіканцями.

Команда армії скасувала систему виміни дивізій, стаціонованих в Европі

Вашингтон. — 1-го вересня армія повідомила, що відтепер не буде чергової (ротаційної) виміни дивізій, що стоять в Европі, бо доповнювання частин в Европі відбуватиметься таким самим способом, як це діється в Кореї. Досі за чергою до Німеччини їздили цілі американські дивізії, а тепер ця справа відбуватиметься таким способом: у ЗДА будуть вишколювані групи вояків, складені з 4-ох осіб; коли вони будуть дещо вишколені, з них зорганізують сотні в силі від 70-ох до 250 вояків. Ці сотні будуть висилати до Европи на доповнення, як вони туди прибудуть, їх розділиться на групи по 4 вояки і поприділюється до різних військових частин, що потребуватимуть військового доповнення.

Плянують збудувати другий Пентагон у Вашингтоні

Вашингтон. — Найбільший у світі бюровий будинок так званий Пентагон не може помістити всіх канцелярій департаменту оборони, і тому Адміністрація Головної Служби пропонує збудувати ще один великий будинок. Будівлю цю малося б почати в 1963-1964 фінансовому році. Ця сама адміністрація головної служби пропонує збудувати в тому самому часі новий урядовий будинок Білого Дому, прилеглий до Білого Дому, який називають будинком виконного уряду. Департамент оборони займає тепер 51 окремих будинків, з того 8 вже перестарілі, а 21 є тимчасово призначені для цього департаменту. Запропонований новий будинок для департаменту оборони мав би основу 2,300,000 квадратових стіп поверхні.

Заборгованість американців за придбані на виплату ратми. товари становить $ 36.5 більйона

Вашингтон. — Рада Федеральної резерви повідомляє, що заборгування всіх американців в місяці липні ц. р. зросло на 500 мільйонів долярів і становило рекордову суму 36,500,000,000 долярів. Це було найбільше заборгування в одному місяці від вересня 1955 року., коли американці купили були товарів на рати на суму $518 мільйонів. На консумпційні товари цей кредит в липні становив $4,102,000,000; одночасно американці сплатили в липні $3,602,000,000 кредитів в цій самій ділянці. Треба пригадати, що цей кредит в 1952 році не досягав навіть до двадцятьох більйонів долярів, в 1956 році він переступив був $30 більйонів, в 1957 — 34 більйони, в 1958 не було жадного зросту, а в липні ц. р. він дійшов до $36.5 більйона долярів. В липні на купно автомобілів на рати зав'язали американці $227 мільйонів, трохи більше як в травні і червні, і майже стільки само, що в квітні цього року.

ХРУЩОВ, ПОРІВНЯВШИ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ ЗІ СТАНОВИЩЕМ АМЕРИКАНСЬКОГО СТЕЙТУ, ПОТВЕРДИВ ФІКЦІЮ СОВЄТСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ І ЗАБРІХАНІСТЬ СОВЄТСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ

Ню Йорк. — Совєтський диктатор Нікіта Хрущов у реферованій на іншому місці статті в американському журналі „Форін Афферс" на тему „мирного співіснування", порівняв політичне становище України та інших підсовєтських „республік" із становищем поодиноких американських стейтів, потвердивши цим відомий факт забріханости совєтської конституції і совєтської пропаганди про „суверенність" поневолених Москвою країн. В окремому розділі, затитулованому „Акт провокації", Хрущов дослівно пише:

„Не так давно Палата Репрезентантів і Сенат З'єдинених Держав вважали за відповідне схвалити резолюцію, яка закликає до „визволення" соціялістичних країн, нібито поневолених комунізмом, і навіть (до визволення) ряду союзних республік, які становлять частину Совєтського Союзу. Автори резолюції закликають до визволення України, Білорусі, Литви, Латвії, Естонії, Вірменії, Азербайджану, Грузії, Казахстану, Туркменістану і навіть одного „Уральського району". Я не сказав би повної правди, якщоб я не згадав, що схвалення тієї злощасної резолюції совєтський нарід вважає актом провокації. Особисто я погоджуюсь з такою оцінкою. Було б цікаво побачити, як діяли б американці, якби, наприклад, парлямент Мехіка схвалив резолюцію, вимагаючи, щоб Тексас, Арізона і Каліфорнія були „звільнені з американського невільництва". Вони, очевидно, ніколи не ставили собі такого запиту, чого треба жалувати. Порівняння часом допомагають зрозуміти суть справи..." — Ці твердження і порівняння Хрущова справді „допомагають" зрозуміти суть справи, бо остаточно демаскують всіляко прикриваний досі брехливою совєтською пропагандою, але відомий і очевидний для нас всіх факт, що червоні володарі Москви вважають також і формально захоплені ними підступом і розбоєм не-російські країни такими самими невід'ємними частинами совєтської імперії, як ними є американські стейти частинами добровільно створеної ними Американської Унії, хоч на ділі ті „суверенні" совєтські республіки не мають навіть малої частини тих прав і вольностей, що ними користуються американські стейти. У своїй статті Хрущов нічого не згадує про те, що „Тексас, Арізона і Каліфорнія" не є членами Об'єднаних Націй, як також і не завдав собі труду, щоб порівняти конституційний статус американських стейтів зі статусами „республік". В таких обставинах його твердження ще тільки підкреслюють важливість і актуальність резолюції Конгресу ЗДА про „Тиждень Поневолених Націй", який, як ніщо краще, з'ясовує „суть справи".

Конференція узгіднила компромісову редакцію робітничого законопроєкту

Вашингтон. — 2-го вересня спільна конгресова конференція, складена з сенаторів і конгресменів, яка працювала 12 днів, узгіднила компромісовий текст робітничого законопроєкту. За кілька днів буде він прийнятий обома Палатами, так що країна матиме, після підпису Президентом, новий закон, який унеможливить фінансові надужиття в робітничих організаціях, і який внесе більше демократизму до цих організацій. Сенат має прийняти цю нову редакцію законопроєкту 3-го вересня, а Палата Репрезентантів аж 7-го вересня, ц. зн. в „День Праці". Нова редакція цього проєкту нагадує в своїй основі концепцію конгресменів Ляндрума-Гріффіна, яку прийняла була Палата, і яку підтримував Айзенгавер, тому гадають, що Президент підпише цей законопроєкт. В новому тексті є також ті пункти закону, яких домагався Президент, але яких не було в сенатському законопроєкті. Між цими пунктами є про контролю т. зв. повторного бойкоту і про пікетування в тій цілі, щоб заставити робітничу спілку або здобути визнання робітничої організації. В законопроєкті є також пункт про „охорону громадянських прав", це значить, що члени спілок зможуть тайним —голосуванням вибирати своїх урядовців і вирішувати важливі справи своїх організацій. Робітничі організації мусітимуть складати публічні звіти про свій фінансовий стан. У проводі цих організацій не зможуть бути ті особи, які були судово карані за злочини, або які були членами Комуністичної партії. Ця заборона зобов'язує до п'ятьох років після засуду або після виступлення з Комуністичної партії. З цього компромісового законопроєкту є вдоволені члени Конгресу, але робітничі організації не дуже, бо АФП - КІО підтримували той законопроєкт, який предкладав був сен. Джан Ф. Кеннеді, і який прийняв був Сенат.

День Праці у ЗДА буде виповнений Конвенціями, З'їздами і Здвигами

В днях 5 -7 вересня, що на них припадає цього року „День Праці", відбудеться цілий ряд з'їздів, конвенцій та здвигів українських молодечих організацій —у ЗДА. В Рочестері почнеться вже в четвер 4-го вересня конвенція Ліги Української Молоді Північної Америки з багатою і різнородною програмою. На оселі УНС „Союзівці" в ці дні відбудеться Шостий Крайовий З'їзд Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії УНА, у програму якого ввійде теж конференція комбатантів організована комбатантськими організаціями в ЗДА з приводу 250-річчя Мазепинства. У Филаделфії в ці дні буде проведений загальний З'їзд Об'єднання кол. вояків УПА у ЗДА із доповідями д-ра Я. Пеленського, д-ра В. Маркуся та проф. Л. Шанковського і вибором нової головної Управи. На оселях СУМА в Елленвіл і „Київ" біля Дітройту запланований Восьмий Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг Спілки Української Молоді Америки. У Филаделфії відбудеться в днях 5 і 6 IX-ий річний З'їзд Об'єднання Демократичної Української Молоді і на Пластовій Оселі в Іст Четгем з'їзд Уладу Старших Пластунів у ЗДА. В цім же дні на оселі „Новий Сокіл" коло Баффала відбудуться наради Круга Орлиної Ради, установи, що займається виховною роботою в уладах пластового новацтва. На оселі ім. О. Ольжича в Лігайтон, Па., відбудеться Надзвичайна Конференція ОДВУ, УНО і братніх організацій ЗДА і Канади.

● **Бюро в справах спортової риболовлі і полювання** проголосило випродаж надвишки диких тварин у заповідниках Небраски, Північної Дакоти, Монтани і Оклогами. Продають 303 бізони (по $140 штуку), 90 лосів (по $120) і 130 штук іншої дикої рогатої худоби.

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР У ПАРИЖІ

Президент Айзенгавер разом із президентом Франції Шарлем де Голлем проїжджає „Площею Згоди" в Парижі.

Хрущов ставить три передумови для „співіснування" СССР з ЗДА

Ню Йорк. — У квартальнику „Форін Афферс", органі Ради для закордонних зв'язків, появилася стаття Нікіти Хрущова, про можливість якої редактор того журналу Гемілтон Фіш Армстронг говорив ще в січні ц. р. з Мікояном. Ця стаття наспіла 14 серпня ц. р. і редакція приспішила видання журналу, щоб те число появилося ще перед приїздом Хрущова до ЗДА, бо стаття писана під аспектом тієї візити. — У цій своїй статті, що її повний текст подано на цілій сторінці „Н. Й. Таймсу" з 3 вересня ц. р., Хрущов насправді підкреслює три справи, як передумови „мирного співіснування" Совєтського Союзу з З'єдиненими Державами, що мало б прийти на зміну холодній війні. Першою передумовою є „роззброєння", що його вимагає Хрущов від ЗДА, що „соціялізм" (насправді комунізм совєтського типу) — це непорушний факт, що людство „змагає в напрямку до „соціялізму" та що „не може бути повороту назад". У зв'язку з цим Хрущов вимагає визнання існуючого стану на Сході Европи, як доконаного факту, що його не вдасться нікому змінити, як теж визнання комуністичного режиму в Китаї. (Спеціяльний уступ статті Хрущова з новою атакою проти проголошеного Президентом Тижня Поневолених Націй та з поставленням Хрущовим України, Грузії і ін. поярмлених країн нарівні з американськими стейтами — подаємо поруч окремо). Друга передумова — це згода всіх на совєтську рецепту „розв'язання" проблеми Німеччини, а саме, щоб визнати також Східню Німеччину і підписати з обома Німеччинами мировий договір та щоб закінчити „стан окупації" в західньому Берліні. Хрущов заперечує, начебто Совєти намагались завести комунізм в інших країнах, проте тут же він заявляє, що „суперництво ідей" існуватиме і надалі, хоч би й осягнено порозуміння між Заходом і Москвою. За третю передумову Хрущова „мирного співіснування" треба вважати вимогу, щоб ЗДА дали великі й довготермінові кредити Москві для закупу в ЗДА машин та задля пожвавлення взаємного товарообміну. Хрущов знову домагається нових конференцій „на вершинах" і висловив надію, що Женевська конференція в справі припинення атомових вибухів скінчиться договором. Водночас Хрущов закидає віце-президентові Ричардові Ніксонові введення ніби-то плутаниці в проблему співіснування, коли-то Ніксон під час перебування в Москві говорив про спір між ідеологіями і системами: воно, каже Хрущов, не шкодить міждержавним взаєминам.

Далай Лама апелюватиме до ОН, щоб вони взяли в оборону Тибет

Ню Делі. — Духовий і політичний лідер Тибету, Далай Лама, який перебуває на добровільному вигнанні в Індії, прибув до її столиці на одноденні відвідини, щоб просити індійський уряд за переданням в свої руки справи Тибету перед Об'єднаними Націями. Далай Лама задумує відвідати в цій справі різні країни в Азії. Великі юрби народу маніфестаційно вітали 23-річного Далай Ляму, що користується найбільшою повагою серед усіх буддистів у світі. Однак Індія стоїть на становищі, що не можна протестуватися проти комуністичного Китаю на терені Об'єднаних Націй, куди комуністичний Китай не належить. Тому — за заявою індійського амбасадора у Вашингтоні Мохаммеда Алі Куррім Чаглі у Клюбі Крайової Преси у Вашингтоні — Індія не зголошуватиме до Об'єднаних Націй скарги проти комуністичного Китаю за агресію. Але — заявив індійський амбасадор — „Китай зробить величезну помилку, коли думатиме, що ми не будемо боротися за свою країну тому, що ми обожаємо мир".

Ляоський уряд вірить у перемогу над комуністичними партизанами

Вієнціян. — Ляоська армія відбила в комуністичних партизанів дві втрачені раніше війській станиці — повідомив міністер закордонних справ Хамфан Панья на пресовій конференції, присвяченій теперішній ситуації на фронті боротьби з комуністами. На цій пресовій конференції був приявний також Фу Сананіконе, прем'єр Ляосу, маленької південно-азійської держави, що стала тереном комуністичної інфільтрації. Названий міністер закордонних справ заявив, що ляоська армія перейшла до наступу проти комуністів та висловив тверду віру, що вдасться цілковито перебороти їх. Правда, він признав, що покищо комуністичні партизани, що користуються підтримкою збоку комуністичного північного В'єтнаму, ще сильні й активні. Ляоський міністер закордонних справ виїздить в найближчому тижні до Ню Йорку, щоб особисто з'ясувати справу комуністичної агресії проти Ляосу і просити Об'єднані Нації, щоб вони вислали до Ляосу своїх обсерваторів для перевірення закидів ляоського уряду. Одночасно в їхній заяві подано до відома, що нова комуністична офензива почалась силою коло 2,500 - 3,000 партизанів і регулярних військ Північного В'єтнаму.

МІЛЬЙОН ФРАНЦУЗІВ ВІТАЛИ ПРЕЗИДЕНТА У ПАРИЖІ

Париж. — Щоб не опинитись позаду Бонну і Лондону, які ентузіястично вітали през. Айзенгавера, Париж заздалегідь, повинуючись закликові посадника міста, приготовився до парадного прийняття Президента. Коли у середу 2 вересня ц. р. президент Айзенгавер прилетів точно о год. 10 перед пол. на летовище в Бурже, летовище і цілий Париж були святочно удекоровані. Хоч теперішня подорож през. Айзенгавера не є офіційною візитою голови держави, а має неофіційний характер, як подорож голови уряду задля переведення ділових нарад, проте французи привітали Айзенгавера 21 гарматнім стрілом та парадою, передбаченою для найдостойніших голів чужих держав. Президент Франції Шарль де Голь, який вийшов назустріч Айзенгаверові на летовище, привітав його тільки дуже коротко промовою, в якій прославляв Айзенгавера, як полководця, дипломата і людину. Президент у відповіді підкреслив, що американсько - французька приязнь сягає так далеко, що американці вважають Францію наче своєю другою батьківщиною. На летовищі грали мурики і була вишикована почесна чота. На вулицях Парижу, вздовж 5-ти милевої дороги, що нею у відкритому авто їхали обидва Президенти, стояли маси народу, що їх офіційно окреслено на кругло один мільйон душ. У тому першому дні свого перебування в Парижі Айзенгавер відбув вже дві наради з де Голем. У першій розмові, що тривала годину і 10 хвилин, не було нікого більше крім їх двох і двох перекладачів. У пополудневій нараді взяло участь 30 осіб, в тому числі французький прем'єр, міністер закордонних справ, французький амбасадор у Вашингтоні, державний секретар Крістіян Гертер, американський амбасадор у Парижі Еморі Отон і ін. През. де Голь висловився потім про ті початкові розмови, що „Все йшло між нами дуже добре". През. Айзенгавер склав вінок на могилі Невідомого Вояка, їздив перед міську раду, де відбулась церемонія привітання його від міста Парижу та вечером був на бенкеті в Елізейському палаці з участю 180 осіб. На четвер перед полуднем передбачено наради Президента з генеральним секретарем НАТО Полом Генрі Спааком та авдієнції в нього італійських державних мужів прем'єра Антонія Сеґні й міністра закордонних справ Джузеппе Пеллі, голляндського міністра закордонних справ Жозефа М. Люнса, який тепер є головою постійної Ради НАТО, турецького міністра закордонних справ Фатіна Русту Зорлю і грецького міністра закордонних справ Евангельоса Аверофа-Тоссізи. Позатим — четвер мав бути виповнений дальшими нарадами Президента з де Голем. За газетними інформаціями, головними темами ведених між ними розмов є справа Альжиру, більшої участи Франції в розв'язуванні міжнародних проблем, справа посідання Францією атомової власної зброї, стаціонування на терені Франції американських складів атомових бомб і бомбардувальників і т. д. Коментарі американських журналістів, що товаришать Президентові, віщують повний успіх його нарад з де Голем. Президент відкликав передбачену раніше пресову конференцію у Парижі, зате додано ще одну годину до часу, зарезервованого для ділових нарад. З Парижу Президент відлетить в п'ятницю 4 ц. м. до Шотляндії, до посілости, де шотляндці, з вдячности за воєнні заслуги Айзенгавера, віддали йому на все життя до розпорядження одну посілість. Там Президент задумує перевести кінець тижня на відпочинку і вернутися в понеділок ніччю або вівторок до Вашингтону.

У Казаблянці відкрилась пан-арабська конференція

Казаблянка. — В заступництві хворого короля Марокко Мохаммеда V., престолонаступник Муляй Гассан відчитав привітальне й водночас програмове письмо короля на відкритті конференції 10-х членів Арабської Ліги. Король Мохаммед звернув увагу на великі зміни, які зайшли у світі, зокрема в арабському світі за останніх 15-х років, відколи заснувалась Арабська Ліга. Король закликав до єдности та реального підходу до проблем, що вимагають конструктивної розв'язки. Король запропонував, щоб скликати „конференцію на вершинах" арабських володарів та прем'єрів, а генеральний секретар Арабської Ліги Абдель Халіб Гассуні, погодився з цією думкою. На конференції нема репрезентантів Тунісії і Іраку. Голова делеґації З'єдиненої Арабської Республіки, віце-міністер закордонних справ тієї держави, д-р Фарід Зейнеддіне, який головував на останній конференції Арабської Ліги, зголосив внесення, щоб скасувати резолюцію з тієї останньої конференції, що таврувала було Тунісію і щоб запросити окремо Тунісію до участи в конференції. Ірак бойкотує конференцію внаслідку своєї ворожнечі з З'єдиненою Арабською Республікою. Головує на конференції в Казаблянці прем'єр Ливану, Рашід Карамі.

В АМЕРИЦІ

● **Організація американських ветеранів закордонних воєн** відзначила на своїй конвенції в Гренд Репідсі, Мишиґен, трьох визначних американців: віце-президента Ричарда М. Ніксона за заслуги в скріпленні світового миру, колишнього президента Герберта Гувера за заслуги для американізму і сенатора Линдона Б. Джансона за заслуги в обороні країни.

● **Віце-президент Ричард М. Ніксон** після 15-го листопада виступатиме з промовами в сільських районах Каліфорнії, а також у містах Сан Хозе, Стактон, Модесто, Фрасно і Бекерсфілд. Можливо, що він заїде і до Південної Каліфорнії. Голова Стейтового Республіканського Комітету Джордж В. Мілліяс їздитиме разом із Ніксоном.

● **„Дядько Вілл" Ледфорд,** колишній копальняний робітник, і його жінка Лавра 31-го серпня влаштували для своїх 150 свояків і приятелів прийняття з нагоди 100-річчя з дня народження. Вони ціле життя живуть у Спрус Пайні, Північна Каролайна. 8-го вересня вони відзначатимуть 79-річчя свого шлюбу. Звертаючись на прийнятті до присутніх „дядько Вілл" сказав: „Я такий щасливий, що не можу говорити".

● **Крайова Рада Безпеки** передбачає, що під час останнього в цьому році триденного „вікенду" у зв'язку з Днем Праці може згинути на шляхах і вулицях американських міст до 450 осіб, якщо автоводії не будуть обережні. В тих днях на шляхах ЗДА передбачається 71 мільйонів авт, що разом мають проїхати коло 7 більйонів миль.

У СВІТІ

● **У Москві** вже настала холодна осінь. З початком цього тижня почалися там дощі і москвичі повдягали теплий одяг. Американські туристи й дипломати та журналісти, заскочені цією зміною погоди, наробили алярму.

● **На китайському суходолі** за час від 20-го серпня ц. р. згинуло від тайфунів Ірис і Джоен (Іванна) 2,334 особи. Найбільш пошкодованою була провінція Фукієн проти острова Формози (Тайвані), осідку уряду Чіянг Кай-шека. Остаточні офіційні дані яскраво заперечують первісним вісткам, які обмежували число жертв до кільканадцятьох осіб. З самого міста Фучав треба було евакуювати 50,000 осіб. Тайфуни поруйнували цілком 800 будинків, а багато тисяч пониищили.

● **Директор державного банку Індонезії, Люкман Гакім,** зрікся свого становища на знак протесту проти того, що президент Сукарно, не погодившись з ним, видав декрет про девальвацію індонезійської валюти і заблокування високих банкових конт. Внаслідок того декрету господарський хаос в Індонезії поглиблюється.

● **Між Михайлом Шолоховим** і совєтськими цензорами прийшло до згоди в справі видання роману того видатного совєтського письменника п. н. „Піднята цілина". Шолохов написав той роман частинно ще в 1932 році, але закінчив його щойно минулого року. Цілости досі ще не видано з уваги на спротив цензорів, яким не сподобалось, що головний герой - комуніст кінчає самогубством. Шолохов, який відмовлявся змінити закінчення роману, тепер нібито погодився продовжити акцію ще на один том.

● **Під час нарад Міжпарляментарної унії у Варшаві** дві німецькі делеґації — від парляментаристів Німецької Федеративної Республіки та від комуністів Східньої Німеччини — сепаратно склали вінки на могилі польського Невідомого Вояка, на пам'ятнику вбитих у варшавському ґетто жидів та на пам'ятнику, присвяченому розстріляним німецькими вояками.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАША МОЛОДЬ

Це вже належить до наших традицій, що закінчення літнього сезону, сполучене зі Святом Праці, яке припадає на перший понеділок вересня, відбувається під знаком молоді та її імпрез. Так і цього року з кінцем цього тижня відбудеться конвенція Ліґи Української Молоді Північної Америки, що об'єднує головно народжені в З'єдинених Державах і Канаді молодші генерації, Спілка Української Молоді Америки влаштовує свій також уже традиційний здвиг на власній оселі в Елленвілі та в Дітройті, організація української молоді Пласт впоряджує імпрези на своїх оселях, на Союзівці відбуваються з'їзд колишніх вояків Української Дивізії та різні спортові імпрези, а все разом зливається наче в могутній акорд, що ним наша молодь завершує вакаційне дозвілля і починає новий сезон праці, одні в школах, а ті, що їх уже покінчили, в своїх професіях.

Вагу активности нашої молоді, як і величезні наші обов'язки у відношенні до неї, зможемо краще збагнути на тлі того, що можна загально назвати проблемою молоді, яка завжди належала до найважливіших суспільних проблем, а тепер належить ще й до найскладніших та найтрудніших. Щоб не розгублюватися в загальниках, звернімо увагу на конкретні справи, що саме в останньому часі виникли у повній гостроті в Ню Йорку. Ці конкретні справи характеризують величезні повідомлення у вчорашніх газетах метрополії про те, що губернатор стейту і посадник міста скликали надзвичайні конференції для розгляду причин постійно зростаючої кількости випадків юнацької злочинности, а міська поліція призначила сотні нових сторожів публічного ладу й безпеки для патрулювання охоплених злочинністю районів. Досі, коли заходила мова про юнацьку злочинність, то звичайно розумілось всілякі хуліганські вибрики. Тепер ця злочинність досягла вже першого ступня, бо включає брутальні душогубства.

Правда, таке величезне портове й міжнародне місто, як Ню Йорк, не може бути прикладом загального стану, але повідомлення з інших, менших міст не багато кращі. Що більше, невеселі вістки про поведінку молоді надходять з усіх країн, і все це змушує зробити сумний висновок про загальний упадок моралі, що охоплює всі генерації, а серед молоді тільки драстичніше проявляється.

При цьому знову пригадується публічна дискусія, що її з початком цього року передавано через нюйоркські телевізійні стації на тему „генерації без діла" (дженерейшн вітавт коз). Річ бо ясна: молодь мусить себе проявляти, вона мусить виладовувати свою енергію, і вже від загального стану та від усіх нас залежить, як вона цю енергію виладовує. Тільки велика ідея, що потрапить кожночасну нову генерацію одушевити й захопити, може скерувати її активність у корисному та шляхетному напрямку.

Наша, українська молодь своєю природою не ліпша і не гірша від загальноамериканської молоді та молоді кожного іншого народу. І коли ми не без гордости можемо відзначити, що серед злочинців, які займають тепер поважне місце в газетних повідомленнях, цілком немає осіб з українськими прізвищами, то це, без сумніву, треба завдячувати головно тому, що наша молодь має „діло", має ідею і для тієї ідеї використовує свою енергію.

Очевидно, що також серед нашої молоді не всі ангели і не все ідеальне. Проте, якщо підсумувати активність організацій нашої молоді, згуртованої в клюбах, що належать до загальної Ліґи Української Молоді Північної Америки та до Католицької і Православної Ліґ, зокрема великої маси тієї молоді, що належить до Пласту, СУМА, МУН, ОДУМ, що відвідує українські школи та курси українознавства, що бере участь в загальній громадській діяльності, що має свої спортові клюби, що організується в студентських громадах при університетах, якщо уважно приглянутись до ідейних основ її активности, можна було б легко виписати загальну рецепту для всієї молоді, що визначить їй відповідне „діло" і допоможе проявляти свою енергію не в злих, а в добрих справах. Для порядку, а не для самохвальби відмітимо, що цим проблемам молоді віддає відповідну увагу і Український Народний Союз, і його орган „Свобода", доказом чого можуть послужити також і окремий англомовний тижневик для народженої тут молоді, і дитячий журнал „Веселка", і окремі сторінки майже для кожної молодечої української організації, які друкуються щотижнево разом з англомовним тижневиком.

Проте, все це ще далеко не заспокоює всіх потреб нашої молоді і ми, як спільнота, повинні докладати направду максимальних зусиль, щоб створити найкращі передумови і найкраще тло для її природнього розвитку. Під цим кутом і в тому сенсі можемо тільки привітати та побажати найкращих успіхів усім зібранням і імпрезам нашої молоді взагалі, а з кінцем цього тижня зокрема.

„СВОБОДА САБОТАЖУ"

Дня 17 липня 1959 р. през. Айзенгавер, базуючись на одноодушно прийнятій обидвома Палатами Конґресу ЗДА резолюції, проголосив „Тиждень Поневолених Націй", що тривав цього року від 20 до 26-го липня та повторюватиметься кожного року, „аж до часу, як усі народи будуть вільні і незалежні". Згадана резолюція Конґресу і проклямація Президента знайшли широкий відгомін в американській і світовій пресі і зустрілися з нападами збоку совєтської преси („Радянська Україна" надрукувала з цього приводу окрему статтю в числі з 29 липня ц. р.) і збоку „самого" Хрущова, та ще й під час відвідин віце-президента Ніксона в Москві. Не згадала про цю важливу для поневолених Москвою народів подію ні словом тільки радіостація Американського Комітету Визволення у Мюнхені, перейменована востаннє із „Радіо Визволення" на „Радіо Свобода". Не зважаючи на те, що передачі цієї радіостації призначені передусім для народів за залізною заслоною, „Радіо Свобода" на протязі двох тижнів, від 19 липня до 1 серпня ц. р. зберігало в цій справі повну мовчанку. Коментар з приводу цієї події появився щойно у програмах з дня 1 серпня (в українській програмі під числом 1840) і то в такій редакції, що в резолюції Конґресу ЗДА „висловлено, мовляв, побажання народам Совєтського Союзу визволитися з-під влади компартії і визначити уряд вільно обраних народних представників" і підтверджено „традиційний американський принцип: право кожної людини на особисту і політичну свободу". Про те ж, що в резолюції натавровано імперіялістичну політику комуністичної Росії, яка привела до поневолення нею ряду країн і народів, в тому й України і що там же підкреслено прагнення цих народів до волі і незалежности — в коментарі чи пак бесіді „Радіо Свобода" не подано ніякої згадки. Таке дивовижне ставлення „Радіо Свобода" до справи Тижня Поневолених Народів викликало глибоке обурення в колах української та інших еміграцій, висловом чого є стаття п. н. „Свобода саботажу", надрукована в ульмівських „Українських Вістях" з дня 13 серпня ц. р. Цю статтю в цілости передруковуємо:

*

„О, велика свободо, що переходиш у право свобідного глумитися з тебе, скреслювати тебе! О, свободо, що носиш у собі бацилю власної смерти й поругання!

Читач скаже, чого це нас кинуло раптом у філософію. Дорогий читачу, як тут не кине у філософію, коли маємо таке диво:

Американський Конґрес в липні цього року прийняв історичну резолюцію про підтримку боротьби поневолених народів за свободу й незалежність та про встановлення Тижня Поневолених Народів, а мала американська нібн інституція, вирощена під яскравим промінням американської свободи й свободолюбної традиції, ту резолюцію Конґресу поклала під сукно, а зміст її перед слухачами спотворила. І все це під прикриттям гасла про свободу!

Маємо на увазі Американський Комітет, що має радіостанцію „Свобода" й тією станцією провадить нібито американську політику, веде нібито боротьбу проти комунізму й московського червоного тоталітаризму, який так глумиться над людською свободою. Так от цей „Американський Комітет" в ім'я свободи не вважав досі за потрібне переслати по радіо текст резолюції Конґресу США за залізну заслону, щоб порадувати ним поневолені народи Совєтського Союзу та народи Східньої Европи, підгорнені під російський імперіялістичний чобіт.

Несамовито й неймовірно?

Несамовито й неймовірно! Але факт. Більше того, — керівництво того, недавнього „Емерікен Комміті фор Ліберейшен" (Американського Комітету звільнення поневолених від большевизму), поклавши резолюцію Конґресу під сукно, звеліло подати своє тлумачення тієї резолюції, вихолостивши її від справжнього змісту.

В резолюції говориться про підтримку боротьби поневолених народів за свободу й незалежність, та про те, що звільнення всіх народів поневолюваних російським імперіялізмом і здобуття їм незалежности прямо стоїть у пляні інтересів американського народу. Американський Комітет це все геть усунув, а натомість наповнив резолюцію своїм таким змістом: резолюція Конґресу, мовляв, змагає до здобуття духовної свободи совєтських людей; в цьому, мовляв, її вся суть і сенс, і ввесь зміст.

Раніше, почувши російську передачу радіо „Свобода" на цю тему, ми думали, що це „вольность" і „шалость" російської редакції радіо „Свобода", опанованої російськими єдинонеділимцями, ідеологією білого російського махрового імперіялізму. Але, о жах! Ось перед нами скрипт української редакції українського відділу тієї „Свободи", — цей скрипт є буквальним перекладом тієї скандальної російської передачі! Буквальним! І тільки при кінці українська редакція дещо стушувала сакраментальний абзац з рішучим і зухвалим твердженням, що боротьба за духовну свободу підсовєтських людей — це й є ввесь змисл резолюції американського Конґресу. Українська редакція опустила тут пару слів, зробивши той абзац взагалі безглуздим. В цьому власне й виявилася вся свобода української редакції радіо „Свобода". В цілому ж — розмова на тему резолюції американського Конґресу, це буквальний переклад з російського тексту.

Постає питання, хто кому продиктував, чи російська редакція українській редакції нав'язала свою волю й своє кривотлумачення резолюції, проголошуваної в інтересах американського народу, а чи Американський Комітет продиктував свою волю обом редакціям? А чи, може, російська єдинонеділимщина продиктувала свою волю й Американському Комітетові й українській редакції та й усім національним відділам радіо „Свобода"? Де тут правда?

Ми думаємо, що правдою є останнє. Російська єдинонеділимщина диктує свою волю і комітетові й іншим, користаючись свободою без меж, аж до того, щоб саботувати постанови американського Конґресу.

Дивовижно тоді виглядає „свобода".

І мимохіть приходить на думку поема Александра Блока „Двєнадцать", а в ній інтерпретація російської свободи, подана в тріюмфальному вигукові героїв „Двєнадцаті" і наповненої авторовим сарказмом:

Свобода, свобода,
Эх, эх, без креста!!..

Ось це вона й є — свобода без креста.

Свобода російської розперезаної єдинонеділимщини, з якої шкірить зуби чорна валуєвщина й якій зовсім не до смаку резолюції хай і американського Конґресу, коли вони зачіпають інтереси найганебнішої з усіх імперій світу, але наймилішої російському серцю, Російській імперії.

Знаємо, що діячам Американського Комітету така вільна поведінка російської бригади в його рямках мила його серцю, а що отака ось критика рівнозначна замахові на американську свободу, або рівнозначна „большевизмові".

Але може ж і нам мусить присвічувати якась свобода. Якщо радіо „Свобода", прикритому американським шиль-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ВІДВІДИНИ АЙЗЕНҐАВЕРА В БРИТАНІЇ

Лондон. — „Ві лайк Айк!" — ці написи видно було у вікнах домів тих вулиць Лондону, якими проїздив президент Айзенгавер з прем'єром Мекмілленом. Дійсно, популярнішого американського президента Англія не знає. Адже ж генерал Айзенгавер був головним командиром союзних армій в другій світовій війні і його штаб знаходився в Лондоні. З того часу він має багато визначних приятелів у цій країні, почавши В. Черчиллом, марш. Монтґомері та іншими.

1941 р. Айзенгавер прибув в Англію як командувач у найбільшій в історії людства війні. Тепер його зустрічає народ Британії з надією, що йому вдасться забезпечити мир і свободу для країн вільного світу.

Мов би з нагоди приїзду Айзенгавера в Европу, видатний англійський історик А. Тейлор вмістив статтю в щоденнику „Гардіян" (це — до недавна „Манчестер Гардіян") під прикметною назвою: „Як близько третя світова війна"? Проф. Тейлор дає аналізу воєн 19-20 століть і порівнює їх виникнення з сучасною ситуацією в світі. Він ствердждує, що дотеперішні війни між великодержавами виникали з певного розрахунку: він був продиктований оцінкою того, що зветься „рівновага сил". Автор статті дає своє пояснення „рівноваги сил". На його думку, рівновага сил настає тоді, коли одна держава або союз держав мають перевагу над іншою групою держав, що не дає слабшій стороні здобути перевагу для себе. Так було після поразки французької імперії за Наполеона І, коли „Священний Союз" европейських держав мав перевагу на континенті. Так було після поразки Франції у війні з Прусією 1871 року: об'єднана Німеччина, в союзі з Австро-Угорщиною, мала від того часу перевагу над Францією і Росією і бувши насичена, не хотіла ніякої війни.

Але після війни з Японією 1904-1905 рр. російський уряд прийняв програму широкого озброєння. Цей плян мав бути закінчений 1917 року. Щоб не втратити своєї переваги, німецький уряд рішився на превентивну війну, для якої нагоду дав конфлікт Австрії з Сербією.

Також похід Гітлера на Схід 1941 р. був превентивною війною, бо він сподівався пізніше атаки збоку Москви. Тейлор уважає, що Америка, мавши атомові бомби, коли Росія їх ще не мала, могла б легко виграти війну і не допустити до російської переваги. Однак у Вашингтоні і Лондоні злегковажили технічно-наукові досягнення СССР, і тепер Москва має перевагу в ракетній зброї.

Проф. Тейлор вважає, що Америка дожене Росію в військовій техніці приблизно в 1965 році, і цей рік буде критичним для світу. Бо, чи захоче Москва втратити воєнну перевагу без боротьби?

Однак ці міркування Тейлора мають одну хибу: він забуває, що ніколи в світовій історії не було такої деструктивної зброї як в цей час. Атомова війна принесла б заґладу не тільки переможеним народам, але вона була б руїною і для переможців. В цьому особливість ситуації, перед якою стоїть тепер Айзенгавер.

П. А.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ У СПРАВІ ВІДВІДИН ХРУЩОВА В АМЕРИЦІ

ЙОГО ПОТРІБНО В АМЕРИЦІ, ЯК ЧОРТА В ЦЕРКВІ

Хрущова так потреба в Америці, як чорта в церкві. Американський уряд ще не переконався, що це чорт, то матиме нагоду переконатись, як приїде Хрущов.

Відвідини Хрущова рівняються оповіданню про чорта і коваля. Чорт відвідав коваля, щоб по-приятельськи збирати душі родини коваля, а не подивитись на його кузню. Коваль бив в дзвін, а чорт у клепало, і спокою не було. Президент буде бити в дзвін свободи, а Хрущов буде і б'є молотом по людських головах і по волі народів. З переговорів вийде те саме, що зі сповіді Харка. Висповідався Харко, приобіцяв, заприсягнув і заклявся, що вже не буде пити та пішов додому, а радше в коршму. Другого дня, в неділю вранці, отець, ідучи до церкви, побачив Харка в баюрі. „Що ж ти зробив, Харку?" — питає отець, — та ж ти приобіцяв і заприсягнув!" „О, єгомосць! Шкода було нашого балакання!" Не перестав Харко пити, не перестане Хрущов людей убивати. Хрущов не бажає волі народам, так як чорт не бажав випустити душу коваля. Мало допоможуть маніфестації, протести, чи плякати. Було б корисніше поставити Хрущову запити від українців через президента Айзенгавера, щодо України. Коли Хрущов говорить, що нема залізної заслони, то хай Президент запитає, чому люди з України не можуть виїхати до своїх родин до інших держав? Америка не забороняє виїздити нікому. Коли Хрущов говорить, що Україна вільна-незалежна, то чому Україна не має представників з інших держав у Києві чи у Львові? Чому Україна не веде сама державних справ? Коли Україна незалежна-вільна, то чому московська мова на Україні в усіх державних установах? Коли Україна вільна, то чому Москва здирає мито і податки навіть від дарованих пакунків з Америки? Чому всі податки, здирані з українців, йдуть до московської скарбниці, а не до української? Чому Україна має віддавати збіжжя і все інше Москві? Такі і подібні питання, поставлені Президентом на телевізії, можуть відкрити американцям очі ширше, чим плякати. Але, як каже наша пословиця: „Вільному воля, а спасенному рай".

Д. М. Р.

П. С. Якщо надрукуєте, то прохаю не подавати мого повного назвиська, а тільки букви, тому, що маю велику рідню на Вкраїні. Недавно що випустили братанка із Сибіру. Не бажав би послати рідних в Сибір. Повне моє назвисько. . . . . . член УНС зі всією ріднею, 47 років на землі Вашингтона.

НЕ ДЗВОНИТИ

Є в пляні, в час приїзду Хрущова, дзвонити в дзвони по всіх святинях і в цей спосіб віддати шану всім жертвам хрущовського насилля. Мав би це бути жалобний звук дзвонів, але не знаю, чи американські — у більшості механічні дзвони — вміють жалобно дзвонити, бо в основному звук дзвонів є радше святочно-радісний. Це певно використає совєтська пропаганда і розтрубить по всьому Совєтському Союзі, що Хрущова прийняли в Америці з одушевленням, навіть церковні дзвони дзвонили йому привіт.

О. З.

Боффало, Н. Й.

НА ДОБРО НЕ ВИЙДЕ

Запрошення Хрущова на відвідини до нашої країни, не віщує добра. Хрущов, як комунодиктатор старої гвардії і вірний наслідувач Леніна-Сталіна має свою і добре вироблену думку, як ці відвідини в Америці обернути в користь своєї пропаганди. Одну ціль вже осягнув тим, що був запрошений Президентом нашої країни. По гостинній об'їздці, вернувшись в Росію, забуде капіталістичні гостювання та зміцненим авторитетом і самопевністю почне здійснювати свій плян, як то погребти нас всіх та завести комунонасильство в цілому світі.

І. Гупало

Бронкс, Н. Й.

ПРОТИ ВІЙНИ І ДЕМОНСТРАЦІЇ

Я старий член УНСоюзу і читаю наш орган „Свободу" регулярно і прийшов до переконання, що голоси читачів в справі відвідин Хрущова треба залишити політикерам, а „Свобода" орган УНСоюзу, не повинна мішатись аж так завзято до цієї справи. Можливо, що деяким дописувачам забажалось ще одної війни, то най ідуть звідки прийшли і там влаштовують протести. Я думаю, що наш Президент і його уряд знають, що роблять. Вони хотять миру, а не війни. То ж не потрібно собаки дразнити, коли з того користи не буде. Я вповні погоджуюсь з голосом д-ра П. Білянського з Сан Франсіско.

В. Захарчук, член 21-го Відділу УНС, 100%-демократ

Бінґемптон, Н. Й.

Проф. д-р Петро Стерчо

ЯК КОРИСТАТИ З ФЕДЕРАЛЬНОЇ СТУДІЙНОЇ ДОПОМОГИ

Брак достатніх фондів стоїть на перешкоді багатьом батькам у висиланні своїх синів і дочок на студії у високих школах. Загальна непоінформованість про існуючі можливості користати з різного роду фондів приватних та публічних фундацій ще більше впливає на непропорційність молоді українського походження в американських каледжах і університетах.

Важко було б охопити в короткій газетній інформації всі фундації та джерела, з яких наша студіююча молодь має змогу користати. Між іншим, уже студіююча молодь має достатню можливість бути поінформованою про різні джерела стипендій. Необхідно ж, однак, поінформувати бодай у дечому тих батьків, які хотіли б вислати своїх дітей на високі студії, але не мають фінансової спроможности. Тому зупинимося тут на одному джерелові фінансування студій, яке саме кладе натиск на тих, що допомоги найбільше потребують.

Минулого року Конґрес ЗДА призначив значні фонди на уділювання студійних позик потребуючим студентам каледжів і університетів. В цю програму включилося яких 1,200 американських шкіл. Федеральну студійну позику можна одержати тільки через адміністрацію того каледжу чи університету, в якому студент чи студентка вже вписаний чи вписана.

Хто може одержати таку позику і що це за позика?

Згідно з законом, кожний студент і кожна студентка з бодай пересічним успіхом у науці може подавати прохання. До прохання треба залучити спеціяльне зіставлення про маєтковий стан батьків студента, бо неспроможність оплачувати студії — найважливіший критерій для признання позики.

Ця студійна федеральна допомога дається у формі довгоречинцевої безпроцентової чи низькопроцентової позики. Студентові може бути признана річна позика до висоти 1,000 долярів, але загальна сума допомоги обмежена до 5,000 долярів на ввесь час студій. Студенти, які тільки вписалися на перший рік каледжу, можуть подавати прохання про допомогу зараз же після успішно закінченого першого семестра. Отже, вже від першого року студент може одержувати допомогу.

Ця позика безпроцентова аж до упливу повного року від часу закінчення студій, тобто від часу, коли можна припускати, що абсольвент мав змогу влаштуватися на заробітну працю і зможе почати сплачувати борг. Він може сплачувати його ратами впродовж найближчих десятьох років, платячи три проценти із ще не сплаченої суми боргу. Однак, може він сплатити борг і скоріше, якщо того забажає.

Якщо абсольвента покликають до війська, тоді за час військової служби він не зобов'язаний платити відсотків, і його десятирічний термін сплати боргу автоматично пересувається. Якщо студент-боржник помирає ще перед сплатою боргу, тоді його борг автоматично ліквідується, а його батьки, які підписують за нього аплікацію на позику в часі його студій, не мають ніякого леґального зобов'язання сплачувати борг за свого померлого сина чи померлу дочку. Отже, вся відповідальність за зворот федеральної допомоги лягає на студента-боржника. Батьки не несуть ніякої відповідальности за таку позику-допомогу.

Треба підкреслити факт, що ті студенти, які підготовляються на майбутніх учителів середніх та початкових шкіл, мають спеціяльний привілей. Якщо по закінченні своїх студій вони дійсно працюватимуть у публічному шкільництві, тоді їхня заборгованість автоматично знижується до половини одержаної суми позики-допомоги.

Гадаємо, що українські батьки, які живуть із заробіткової праці, або навіть ті, які мають невеличкі підприємства, повинні користати масово із цієї федеральної допомоги-позики й не боятися висилати своїх синів і дочок на студії. Треба взяти також під увагу, що в сучасну пору вже дуже важко влаштуватися на добру працю, не маючи закінченого каледжу.

Варто згадати, що, крім цієї федеральної допомоги, у стейтах Ню Йорк, Массачусетс і Мейн існують подібні можливості одержати студійні позики-допомоги із стейтових фондів.

Батьки, які вже мають своїх синів і дочок у високих школах, повинні застановитися над користанням із цих федеральних фондів, а ті, які мають своїх дітей у середніх школах, повинні допильнувати, щоб їхні діти, будучи в середніх школах, вписували такі предмети, яких вимагають для прийняття до каледжу. Батьки середньошкільників можуть сміливо плянувати на користування з федеральної студійної допомоги для своїх дітей у майбутньому, бо ця програма запляновапа Конґресом на довгу мету.

Армандо Паласіо Вальдес

ХОСЕ

Повість

З еспанської мови переклав: Богдан І. Лончина

(24)

— Біднятко моє! Біднятко! Не звертай на мене уваги, голубко! Я скривдила тебе, я божевільна!.. Біднятко моє! Вдарити тебе... тебе, таку добру й гарну! Що скаже мій Хосе, коли довідається про це!

А побачивши, що Еліса не приходить до себе, почала розпучливо рвати на собі волосся.

— Тварюка! Тварюка! Нема більшої тварюки від мене! Святий Христе-Господи, поможи мені і цій дівчині! Елісо, Елісочко, прийди до себе, серденько моє!

Але дівчина не виходила з непритомности. Тереса кидала довкола зором, шукаючи води, щоб скропити їй лице. Нарешті, ніде не побачивши її і боячись залишити Елісу саму, вона підняла її своїми дужими руками й занесла до джерела, що було трохи нижче. Коли оббризкала їй виски водою, Еліса опритомніла. Тоді вдова кинулась цілувати її й просити вибачення. Але ці шалені й палкі пестощі, замість заспокоїти дівчину, знову малощо не довели її до непритомности: так вони її заскочили.

Хлипаючи й утираючи сльози, вона змогла лише сказати:

— Дуже дякую... Ви дуже добрі...

— Де там я добра! — скрикнула Тереса. Я зовсім божевільна... То ти добра, моя голубонько... Як ти себе почуваєш? Чи я завдала тобі великого болю?..

— Я ходила до паламарихи просити її, щоб зняла з вас прокляття...

Почувши це, Тереса почала знову рвати на собі волосся.

— Я справді тварюка! Добре кажуть люди, що мене треба б зв'язати... Вдарити цю дитину за те, що зробила мені добро.

Еліса мусіла потішати її. Щойно після того, як вона запевнила багато разів, що Тереса не заподіяла їй ніякої шкоди, що її страх уже проминув і що вона прощає їй і любить, вдалося заспокоїти вдову.

Дівчина встала з землі. Тереса старанно обтріпала її одіж, витерла фартухом сльози і, обіймаючи та цілуючи, пішла з нею гостинцем. По дорозі говорили про Хосе (про що ж інше могли вони говорити з більшою приємністю?). Еліса заявила Тересі, що вийде заміж або за Хосе, або за нікого іншого. Вдова була незвичайно вдоволена з того. Вони звірили одна одній багато таємниць, приобіцяли співпрацювати душею й тілом, щоб це одруження сповнилось, і, дійшовши до містечка, попрощалися дуже сердечно. Наостанку Тереса, все ще соромлячись того, що зробила, запитала дівчину:

— Правда, Елізочко, що прощаєш мені з серця?

— Ба! — відповіла та з чарівною усмішкою. — Якщо ви мене вдарили, то тому, що маєте право це робити... Чи ж я вже не ваша дочка?

Тереса, плачучи, обняла її.

XIII

Наведена подія, що могла цілковита перекреслити таємні пляни роду Мейрів відносно долі Еліси й Хосе, прийшла їм на допомогу своїм щасливим вислідом. Бо ж від цього дня зав'язалася тривка приязнь між Елісою й матір'ю її судженого, яку вони обидві старалися — з конечности — держати в таємниці. Вони зустрічалися крадькома і перекидались кількома словами, передаючи одна одній повідомлення від Хосе і для Хосе. Його побачення з дівчиною продовжувалися в найтихіших годинах ночі. Всі троє постійно думали над тим, як би то перевести в життя те одруження проти волі вчительки, бо були глибоко переконані в тому, що від неї нічого не осягнуть. Еліса ясно здавала собі справу з того, що причиною її шаленої опозиції було ніщо інше, як скупість, неохота передати добро, що належало її покійному батькові. Та вона не тільки не признавалася в цьому нікому, але й сама старалася відкинути від себе таку думку. Навіть обіцяла багато разів зректися свого майна, коли справа назріє, щоб тільки не робити матері ніякої прикрости.

Однак, хоч і в неї і в Хосе була така думка, вони не зробили нічого, щоб перевести її в діло. Простодушність моряка та неуцтво жінок не давали їм добачити в цій справі ні одного промінчика світла. У такій ситуації, як і в багатьох подібних у середньовічних часах, треба було, щоб з допомогою простолюддя прийшов замок. Рід Мейрів — а про це не знали ні вони і ніхто інший в Родільєро — працював тихо на їх користь, з тією дипломатичною таємничістю й обережністю, що завжди характеризувала славні роди Атрилів і Медичів. Кілька разів ходив дон Фернандо до Сарріо і вертався, але ніхто не довідався про дійсну причину його візит. Одного разу він ходив — мовляв — щоб купити рибальське приладдя, іншого разу, щоб замовити собі черевики, відвідати хворого родича і т. д. Він блискуче обманював усіх з правдивою фльорентійською витонченістю. Як Тереса, так і Еліса раз-у-раз відчували, як тінь цього шляхетного нащадка захищала їх. Проходячи мимо них, він кидав їм значущі погляди, а при тому часом моргав чи вимовляв якісь таємничі слова, як от „надійтеся", „приятелі не сплять", „мовчіть і будьте стримані" і багато інших подібних з метою їх зворушити й заскочити. Але в більшості випадків вони не виявляли ніякого зрозуміння, чи тому, що справді не розуміли, чи може тому, що не признавали дипломатичним заходам шляхтича того значення, яке вони мали. Тільки Хосе був до деякої міри в їх курсі, хоча й не багато вірив у їх силу.

Одного дня дон Фернандо закликав його до своєї гостинниці і, подаючи якийсь папір, сказав:

— Треба, щоб Еліса підписала цей документ. Візьми його в кишеню і при першій нагоді... розумієш?

— Так, сеньйоре.

— Отже, гаразд.

Діставши через кілька днів назад з підписом, шляхтич сказав Хосе:

СУСПЕНЗА — ЦЕ ПІСТРЯК, ЯКИЙ ТОЧИТЬ ОРГАНІЗМ УНСОЮЗУ Й СПИНЯЄ ЙОГО РОЗВИТОК! — ПОЗБУДЬМОСЯ Й НАЗАВЖДИ В ЦЕЙ ЮВІЛЕЙНИЙ РІК, А УНСОЮЗ СКОРО ОСЯГНЕ СТО ТИСЯЧ ЧЛЕНІВ!

Олек. Зозуля

НЕДОЧИТАНА КНИЖКА

(2)

— Чи не можна там вичитати, скільки корова дає молока, — озвалась доярка Оксана. — Читаю про молоко, — авторитетно заявив Рибка. „Відтак м. Шикаго делегація оглянула молочну - фарму Франка Куньо. У нього 1,300 гектарів землі, 520 молочних корів, 3,000 свиней і 12,000 курей. Двір худоби обладнаний автопоїлками. Для доїння корів 10 дойльних машинових станків. На доїння одної корови витрачають 3 хвилини. Таких машин на фармах є 740-000".

— Давай іншу фарму, — перебив Лихолай, — ця фарма для нас не підходить — корів багато.

— Читаю про канадійську фарму. „На фармі Шальона було 20 корів і 15 голів молодняка, всього 125 гектарів. Через 10 років фарма зросла до — 125 голів, в тому числі 65 дійних корів. Надоює він з них (доїть машинами) в рік 275 тонн молока, або з кожної корови по 4,231 кілограмів".

— Чула, Оксано? Ти ж і 500 літрів з корови не можеш видавити, — хтось зауважив.

— Що я з себе видою, — сердито крикнула Оксана, — ті тисячі літрів. Подивіться, хіба то корови?

„А тепер, розкажемо про фарму Петерсона. Батько його переселенець. В 1908 році, коли він приїхав в провінцію Саскачеван, там був дикий степ. Землі в Петерсона 1,618 гектарів . . .

— Оце так переселенець!

— Прошу не перебивати. „Середній врожай пшениці перевищує 20 центнерів з гектара. У 1948 році на ділянці в 259 гектарів він зібрав по 31 центнерові".

— Чули? А наш колгосп і до семи центнерів не може додряпатися.

— Ця фарма теж не цікава. Читай, Рибка, про кури.

Читай, читай далі, — заперечило кілька голосів.

— Говорю про кури, так давай про кури. Хто тут голова: я, чи ви?

— Добре. Ось на 172 сторінці є і про кури. Слухайте. „Виробництво яєць в ЗДА збільшилось в першу чергу за рахунок підвищення яйценосності курей. Зараз багато птахівничих господарств одержують по 175 - 200 яєць в середньому на одну несушку".

— Чула, Ярино? А ти з своєї птахоферми і по 50 яєць з курки не можеш дати.

— Я скажу, як Оксана, не нестимусь я сама, коли кури ненесущі? Та хіба це кури в нас?

— Годі. На цьому припиняю читання, — відрубав Лихолай.

— А коли будемо читати далі?

— Дід в рейку задзвонить. Та я ще й не питав, чи можна цю книжку читати для всіх.

Після такої відповіді всі встали і почали напирати на голову, немов хочуть відняти від нього цю синеньку книжечку. Яків Перевесло навіть вхопив Лихоляя за руку і лагідним голосом попрохав:

— Будьте ласкаві дати мені цю книжку вдома почитати. Дуже вона інтересна.

— Не давайте, — закричали хором колгоспники, — бо скурить. Історію партії скурив.

— Та хіба я не знаю, яку книжку можна курити, а яку ні . . .

Тим часом, Лихолай, як власник книжки, заховав її в бокову кишеню, і, виходячи з конюшні, кинув до гурту:

— Розходьтесь та не спізнюйтесь на роботу.

Хоч була перша година ночі, але йти додому нікому не кортіло. Кожному хотілось висловити свою думку з приводу прочитаного. Тому саме кожний підвищував свій голос, щоб перекричати іншого, і довести, що він краще зрозумів господарювання американських фармерів.

Щоб вгамувати сваволю доморослих ораторів, дід Кіндрат, як нічний господар конюшні, виліз на полонник і з усієї сили вигукнув:

— Слухайте всі, бо говоритиму я — найстарший віком чоловік.

Всі зомовкли. Дід, своїм трагічним голосом, продовжував.

— Чули, як живуть люди? Чули. Довідались, хто, як і скільки вони вирощують того добра? Там машини, автомобілі, табуни худоби, ріки молока, а в сало ніхто й дивитись не хоче. А що є в нас? Не бачимо і на полях свинячого хвоста. Чому, я вас питаю? Бо соціялізм! Так на якого чорта він нам здався, коли ми голодні і босі, га?

— Дай же, Кіндрате, і мені вставити своє слово, — вплутався в дідову промову Василь Чирва, — я оце мірквав і дійшов до такої точки. Коли б, скажімо, наш колгосп та порізати на фарми, то на кожного припало б яких 20 гектарів. Тоді б і „крижка" . . .

— А в плуг запрягатимемо сами? Рябу кобилу не поділиш на всіх, — зауважив якийсь скептик.

— Я думав, що в нас нема голомозих — виходить є, — озвався унтерофіцер - інвалід війни. Чули ж, що чоловік купив фарму в кредит і помаленьку сплачує. А хіба нам так не можна. Коли я був під час війни в Берліні, то вичитав газеті, що в Америці виробляють кожного року 8 мільйонів авт. Кожний фармер має трактор, вантажне й особове авто. А хіба цього ми не могли б мати?

— Та де нам до тих авт, коли ми й штанів не маємо.

— Цікаво, чому в книжці не написано, як фармери одягаються, як взуваються, що п'ють і чим закусують?

— Я думаю, — почав своє резюме дід Кіндрат, — зробити треба так: Напишемо до Москви листа, щоб дозволили нам відрядити до Америки делегацію з селян. І коли вони розідають, як люди живуться, тоді будемо вимагати, щоб колгоспи порізати на фарми. Діло я кажу, чи ні?

— Істинно так, — закричали всі.

Довго гомоніли колгоспники над тим, що саме треба занести до листа. Кожний хотів додати й своє розуміння слова, не вдаючись в те, що з усіх цих додатків вийде не лише грубезлма скарга на соціялізм, або як його назвав дід Мусій — народне горе.

Хто знає, як ще довго гомоніли б колгоспники, коли б крізь продірявлену стріху в конюшню не заглянув, ніби злодій, сірий ранок, та не розігнав кріпаків, кожного до призначеної роботи.

*

Через кілька тижнів хтось оприлюднив, що в районі „синю книжку" від Лихолая відібрали. Жаль за книжкою розійся по цілому колгоспі. Дід Кіндрат кожному тлумачив: — За сорок років одну путню книжку написали, та й ту недочитану відібрали. А нишком додавав: Приходьте до конюшні, продовжувати збори.

На таке цікаве зборище прийшов чималий гурт людей. Дід засвітив „Летючу миш" і сердито вигукнув:

— Книжку відібрали?! А чому? Давайте, напишемо листа до Москви, хай знають, що і ми друковані. Кого за писаря?

— Тимошу! — вигукнув хтось. — Він унтером був, пише, як друкує.

Тимоша дістав з кишені огризок олівця, і старанно вивів перший рядок:

Москва, Кремль, М. С. Хрущову.

Та як личить українцям, вже на першому слові виникла палка дискусія. Одні доводили, що треба писати Хрущеві, другі — Хрущеву, треті — Хрущу.

— Хрущов — озвався дід Кіндрат, — має два склади: Хру і щов. Моя внучка каже, що корінь походить від першого складу. Ото ж виходить, що перший склад „хру" походить від свині а не від хруща. Та хай буде так, як Тиміш написав. Пиши, про що читали.

Невідомо, чи слухав Тиміш, хто що додавав до заяви, але вона вийшла коротка, і він гордо зацитував:

„Прочитали ми пів книжки (другої половини дочитати не дали) вашого міністра, що їздив до Америки подивитися, як фармери мучаться в капіталістичнім ярмі. Гарно він описав тих фармерів і те ярмо. Хай знають капіталісти, що і ми не ликом шиті. Думали ми і передумували та вирішили: дозвольте і нам впрягтися в те ярмо, щоб переконатись, яке воно тяжке. Дайте наказ, щоб колгоспи порізали на фарми, щоб ми могли вирощувати хліб без голів, бригадирів, парторгів і інших оргів. Ато:

Хліба не масмо, кукурудзу дзьобаємо.

Штани латаємо, а чобіт вже сорок років не масмо.

— Дуже добре, — загули голоси.

— А от кінець, — озвався Юхим, треба було по запорозькому. День такий в нас, як і нас, пошийте . . .

Та що прохозицію всі відкинули, як не конституційну.

— Кінець, — запропонував дід Кіндрат, — візьмемо у Шевченка „бо краще нього ще ніхто не написав. Допиши, Тимоше, те місце, де „дочка вечеряти подає".

Тиміш додав Шевченка по свосму, і вніголоса прочитав:

Садка нема вже біля хати,
Хрущі над пусткою гудуть,
Плугатирі з поліз не йдуть,
І не співають вже дівчата,
Бо на цілині їх везуть.

В конюшні було тихо, тільки сіра кобила завзято скубла стріжку.

ПОВІДОМЛЕННЯ УККА ПРО МИРНІ МАНІФЕСТАЦІЇ ПРОТИ Н. ХРУЩОВА В НЮ ЙОРКУ - МІСТІ

1. Дня 10-го вересня 1959: „Фрідом Гавз", 20 Вест 40 Ст. о год. 5-ій по полудні. Виступають американські промовці в справі відвідин Н. Хрущова у ЗДА.

2. Дня 17-го вересня 1959: Мітинг в „Карнегі Голл", 154 Вест 57 Ст., Ню Йорк о год. 7.30 вечором заходами американської організації „Крусейд фор Фрідом".

3. Дня 18-го вересня 1959: Українці Ню Йорку демонструють проти Н. Хрущова під проводом „Комітету Об'єднаних Організацій міста Ню Йорку й околиці" (як Відділ УККА) перед Об'єднаними Націями.

4. Дня 20-го вересня 1959:

а) Відправи в українських церквах за душі мільйонів українців, погибших від московсько - комуністичного терору в тюрмах і концентраційних таборах.

б) Маніфестаційний похід по місті.

в) В год. 7.30 вечором мітинг в „Карнегі Голл", 154 Вест 57 Ст., Ню Йорк, влаштований заходами зорганізованих репрезентантів поневолених московською комуністичною диктатурою народів, а в тому і українців. На мітингу будуть промовляти сенатори Дадд і Кітінг та президент Американського Легіону. Співатиме український хор „Думка".

Кол. атомовий шпигун — на службі в німецьких комуністів

Ляйпціг. — Д-р Кляус Фукс, колишній видатний англійський атомовий вчений, який зрадив Совєтам англійські атомові тайни і був засуджений за це на 15 років в'язниці, став заступником директора в атомовій досвідній лябораторії в Россендорфі біля Дрезна, у Східній Німеччині.

Кляус Фукс відсидів 9 років в'язниці і був звільнений в травні цього року. Він негайно виїхав до Східньої Німеччини, до Дрезна, де живе його 85-річний батько, колишній професор університету. Після того, як Фукс перевів близько три місяці на відпочинку, східньо - німецькі комуністи, напевне з доручення зі Москви, запропонували Фуксові працювати в його фахові для східньо - німецького — фактично московського — уряду. Західні атомові фахівці твердять, що Фукс мусітиме довший час доповнювати свої колишнє знання.

г) Того самого дня відправа відбуватиметься на стадіоні „Рандейлс Айленд" (125 вул. Схід - Трайборо Бридж) кінцеві спортові змагання української молоді, що з'їдеться в Ню Йорку - місті для вшанування роковин великого Гетьмана Івана Мазепи.

Успіх IV Педагогічної Конференції ОУПК

Торонто. — 29 серпня від 10 год. ранку до 8.15 вечора з успіхом відбулася IV-та Педагогічна Конференція Об'єднання Українських Педагогів Канади, в якій взяло участь 125 осіб. Конференцією керувала Президія в складі таких педагогів: З. Зелений, В. Данилишин, Ірина Пеленська, д-р Е. Жарський, та Іван Бойчук. Цікаву була перша доповідь мгра І. Манастирського на тему „Національне самозбереження", яку він опрацював на основі 18 відповідей українських мовознавців і педагогів, до яких він звернувся був із запитником. Після дискусії відбулася під предсідництвом д-ра Е. Жарського (ЗДА) дискусія на тему, чи потрібна одна українська центральна виховна установа в діяспорі. Дискутантами були: інж. Т. Короковиц, інсп. В. Данилишин (ЗДА), мгр. І. Пеленська (Австралія) і ред. Яків Козловський. В заключенні прийнято одностайна відповідь „так"! Завданням наших педагогів буде таку установу створити. В другій частині Конференції присутні вислухали доповідь д-ра Е. Жарського „Причинки до української виховної системи", мгр. З. Зеленого „Основи української виховної системи", пед. Ярослави Зорич „Можливості розбудови шкільного виховання в Канаді". Вона подала ще звідомлення з Конгресу СФУЖО, а звідомлення з Конгресу КУК подав Як. Козловський. За хворого брата Методія реферував д-р А. Федина про „Українські кляси при муніципальних школах в Онтаріо". Ці кляси української мови залежать від батьків, якщо вони їх бажають. Відбулась ще дискусія на тему „Чи можливе об'єднання українських педагогів без огляду на віровизнання?". — Керував нею Ярослав Спольський.

ЗВЕРНЕННЯ до ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ХОРІВ в АМЕРИЦІ

в справі Установчих Зборів Союзу Українських Хорів в Америці

У своєму намаганні знищити окремішність української духової культури, Москва, з обрахованою до деталів послідовністю вже від довгих літ зводить тисячліттє надбання українського духа до спільного знаменника, як надбання совєтського (читай: московського) народу, в всякий розвиток української духової культури хитро скеровує на рейки вірнопідданої гльорифікації партії й старшого брата та обмежує до фольклору й т. зв. народньої творчости, в яких теж червоною ниткою в'ється вохвальна лінія партії.

Не має вигляду, щоб ця, трагічна для української культури, ситуація скоро поправилася або змінилася. Всякі спроби українських культурних діячів на Україні поправити це положення кінчаються ліквідацією смільчаків або широко публікованим „каяттям".

І, такому положенні на нас, українців на еміграції, спадає історичний обов'язок рятувати, зберігати, плекати, розвивати та показувати перед світом у нєсфальшованому виді і світлі здобутки української духової культури.

Українська музична культура у різних її видах має свою стару й велику традицію на Рідній Землі й тут, на еміграції. Вона теж, тому, що так яскраво віддзеркалює окремішність української духовости, є вже від трьохсот десятків років предметом послідовного нищення.

При наявності великих українських талантів на Україні питаємо: де є українські опери, оперети, симфонії, камерна музика, великі хорові твори? Все, що ми чуємо, це вічне „Взяв би я бандуру" й „Запорожець за Дунаєм" та обрібки народніх пісень. Старший брат дбайливо стежить, щоб українська музика не переступила цих меж.

Ми не маємо змоги змінити цього стану на Рідній Землі. Ми однак маємо змогу, і це наш великий обов'язок, зробити все, щоб перед собою самим та перед світом піднести українську музичну культуру до належної їй гідности.

Найпопулярнішою у нас формою плекання музичного життя були на Рідній Землі й тут хори.

Існує їх, світських і церковних, в Америці багато. Вони працюють, влаштовують концерти та інші імпрези. Їхні члени вкладають багато труду та пожертви. Однаке, коли підсумувати цей великий вклад праці, то результати є співмірно малі (звичайно не виходять поза засцокоювання потреб льокального характеру).

Від довшого часу з розмов із людьми, що їм добро української музичної культури лежить на серці, дається відчути потреба скоординувати ці зусилля, жертвенну працю й запал поодиноких хорових груп, запопиучуючи (?) наполегливу працю в галузі не тільки хорового співу, але, з допомогою і при співпраці других музичних організацій цілого українського музичного життя.

Цілі, як ми згадали на початку, великі та всі.

Для їх здійснення Український Хор „ДУМКА" в Ню Йорку виходить з ініціятивою створення „Союзу Українських Хорів в Америці" (на взір німецьких, польських та других) та для цієї мети пропонує **УСТАНОВЧІ ЗБОРИ** делегатів всіх українських хорів в **СУБОТУ, 17-го ЖОВТНЯ ц. р., в залі Українського Народного Дому (142 Друга Евеню) в Ню Йорку**, з такою програмою:

1. Реєстрація делегатів (год. 9:00 рано). (Один делегат на кожних 10 членів хору. Коли не можливо вислати повної кількости делегатів то один делегат може мати повновласті від неприявних делегатів);
2. Вибір Президії;
3. Доповідь та дискусія на тему потреби створення Союзу Українських Хорів в Америці;
ПЕРЕРВА — СПІЛЬНИЙ ОБІД.
4. Відчитання обговорення й затвердження статуту;
5. Вибір органів Союзу;
6. Закриття Зборів.
Год. 9:30 веч. — ОСІННІ ВЕЧЕРНИЦІ хору „Думка" з нагоди Установчих Зборів

Просимо є можливо короткому часі повідомити на нашу адресу:
1. Чи Ваш хор вважає за потрібне створення Союзу Українських Хорів в Америці;
2. Коли так, чи вишле й скільки своїх делегатів на Установчі Збори того ж Союзу.

З доручення хору „Думка"

Аполінарій ОСАДЦА

„СВОБОДА САБОТАЖУ"

(Закінчення зі сторни 2-гої)

дом, присвічує свобода саботажу постанов американського Конґресу направлених на оборону інтересів поневолених народів, то й нам мусить присвічувати свобода називати речі своїми іменами, боронячись перед російською занадто вже розперезаною й зухвалою боротьбою за збереження нашої тюрми.

Резолюція американського Конґресу постановила на іспит хвалений демократизм російської еміґрації та її вірність американським ідеалам свободи й демократії.

Вислід іспиту в першому пункті вже маємо.

Завтра матимемо вислід іспиту в другому пункті — в питанні вірности російської еміґрації американським ідеалам свободи й демократії та з ким вона (еміґрація ця) піде — з Хрущовим чи з Айзенгавером.

Натяк (і то прямий натяк) вже був даний з кіл тієї еміґрації. Вона піде з кожним, хто забезпечить цілість Російської імперії, і проти кожного, хто так чи так заміриться на цілість Російської імперії. Цей натяк є і в згаданій поведінці супроти резолюції Конґресу. Резолюція направлена прямо проти російського імперіялізму та „комуністичної Росії", — російська еміґрація (і то всіх мастей) направлена прямо проти резолюції Конґресу. Якщо США стануть на шлях переведення резолюції в життя — російська еміґрація стане по боці протилежному, тобто антиамериканському, і буде боротися по другому боці барикади.

Хіба це не ясно, як Божий день?

Тільки постає питання, чи й на цей раз вона до кінця користуватиметься безмежною американською підтримкою й безмежною довірою, та чи американські діячі до кінця даватимуть водити себе за носа й глумитися з поняття „свобода"

— закінчується редакційна стаття в „Українських Вістях", що є органом УРДП, очолюваної відомим письменником Іваном Павловичем Багряним.

Далекосяжна ракета „Атлас" готова до операційного вжитку

Лос Анджелес. — Летунство повідомило 1-го вересня, що далекосяжна балістична ракета „Атлас" вже є так випробувана, що її можна передати Стратеґічній Летунській Команді у Вандерберґу в Каліфорнії, щоб там на летунській базі переводжувано з нею вже операційний вишкіл. Ця ракета, 8 поверхів заввишки, важить 200 тонн і може летіти на віддаль 6,300 миль. Вже в найближчих днях почнуть вишколювати персонал до обслуги цих ракет. Дотеперішні пробні випущення цієї ракети відбувалися в летунській базі Кейп Канаверал на Флориді, і її обслуговули цивільні працівники фірми Джеперал Дайнемік Конвейр. Цих ракет „Атлас" має бути готових 5 або 4. Вони можуть везти атомову бомбу зі швидкістю 15,000 миль на годину. „Атлас" мав бути готовий ще з червні, як про те говорив секретар оборони Ніл МекЕлрой. Але хиби механізму спричинили це спізнення. Останні чотири пробні випущення ракети були успішні, і тепер передали її до операційних військових з'єднань. Покищо ще не є відомо, коли ці ракети „Атлас" будуть в такому стані, що вони „будуть готові до бою", це значить, що їх можна буде випустити впродовж 15-ох мінут, бо стільки часу треба на пущення в рух механізму ракети. Ракету пускатимуть на пробу, на середній Пацифік в район острова Вейк.

КОМАНДАНТ ЛЯОСЬКОЇ АРМІЇ ВІРИТЬ В ПЕРЕМОГУ

Генерал Уне Раттікул, командант збройних сил південно-азійської держави Ляос, що стала тереном комуністичної пенетрації і партизанських боїв, запевняє в промові на публічному вічі в столиці краю Вієнціяне, що державні війська переможуть партизанів, яких перекидає до Ляосу сусідній комуністичний північний В'єтнам, що його підтримує комуністичний Китай.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

Український запит Гаммершилдові

Буенос Айрес, Арґентина. (сдо) — 24-го серпня прибув до Буенос Айресу п. Гаммершилд, генеральний секретар Об'єднаних Націй. На другий день свого короткого побуту в столиці Арґентини він зібрав в готелі „Пляса", де спинився, представників чужинецької та арґентинської преси, щоб зробити їм короткі декляраціі щодо політики ОН і відповісти на запити журналістів у справах, що їх більше цікавлять. Використовуючи цю нагоду, інж. Асансаїч, перший заступник голови „Визволення Европи", організації, що об'єднує представництва 14 поневолених націй, включно з Україною і п. Мих. Рубінець, секретар УЦР і генеральний секретар „Визволення Европи", доручили йому, за посередництвом особистого секретаря п. Гаммершилда, короткий меморандум про стан поневолення вищезгаданих 14 націй із висловленим у ньому жаданням уведення в життя засади самовизначення народів та прав людини. Запрошені взяти участь у пресовій конференції, пп. Асансаїч і Рубінець радо це запрошення прийняли. Після низки запитів і відповідей Гаммершилда, що торкалися головно справ Близького Сходу та взаємовідносин між Ізраїлем та арабськими країнами, п. М. Рубінець попросив і собі слова від української преси, головно „Нашого Клича", та від преси втікачів 14 націй. Він запитав: — Чи в Об'єднаних Націях ухвалено засаду самовизначення народів і прав людини? Якщо ухвалено, то чому в одній великій частині світу народи не можуть увести в життя цієї засади, і чому в концентраційних таборах знаходиться тепер коло 15,000,000 осіб у стані, що не піддається описові? Генеральний секретар ОН відповів: — Щодо першої частини запиту, то вона сама стверджує те, про що запитує, і тому не потребує відповіді. Що ж до другої частини, то ні одна держава, що входить у склад ОН, не підносила цієї справи, і тому вона не підлягає обговоренню... У посередньому слові до журналістів, п. Гаммершилд був попередив, що він деякі запити мусітиме залишати без відповіді, бо він, як секретар ОН, може відповідати лише в справах, дискутованих в ОН, а не в справах, що належать до компетенції окремих держав.

Опатентували винахід автоматичного будильника для готелевих гостей

Вашингтон. — Два інженери фірми Ню Йорк Телефон Компані Юджін В. Ченчес і Іван Р. Шелдон опатентували під числом 2,901,542 свій винахід автоматичного будильника готелевих гостей. Той будильник буде дзвонити автоматично наставлений до соток гостей в готелі і буде говорити приблизно таке: „Добрий день. Гадаємо, що спокійно спали в готелі „Ню Йорк". Ви просили нас задзвонити до вас саме тепер, щоб довідатися, котра година". Цей патент є власністю Амерікен Телефон енд Телеграф Компані. Будильник цей зможе будити 800 гостей, але те число може бути менше або більше, залежить від потреби.

Пропонують „Синій Хрест" для цілої країни

Ню Йорк. — Виконний містодиректор „Синього Хреста" з північному Огайо Джан Р. Маннікс промовляв на зборах забезпечень на шпитальне лікування і сказав, що Т-во Американських Шпиталів повинно взяти ініціятиву в зорганізуванні „Американського Синього Хреста" на крайовій базі, бо інакше прийде до того, що уряд зорганізує забезпечення на лікування в шпиталях. Директор Маннікс казав, що від другої війни „Синій Хрест", як неприбуткова організація, втратила свій піонерський дух. В деяких випадках „Синій Хрест" не є в стані протиставитися домаганню робітничих спілок і працедавців, які домагаються спільного для цілої країни забезпечення на лікування в шпиталях. Маннікс закликав Т-во Шпиталів старатися про федеральний чартер на заснування Американського Синього Хреста. Тепер у ЗДА діє більше як 80 місцевих Синіх Хрестів, які не можуть здійснити свого завдання.

● У Познані знову відкрито американський консулят, закритий внаслідок шикан збоку комуно - польського уряду в 1947 році. У відплату ЗДА закрили тоді польський консулят в Шикаґо, що його тепер також відкриють. В церемонії відкриття консуляту ЗДА в Познані взяли участь амбасадор ЗДА з Варшави Джейкоб Д. Бім та конґресмен польського роду Едвард Дервінські з Шикаґо.

Ген. К. С. Тімайя, шеф штабу індійської армії. Внизу мапка заатакованої китайськими комуністами індійської території.

Боффало відзначило 70-ліття О. Кобця

Від кількох років в Боффало проживає український поет і письменник старшої ґенерації Олексій Кобець (Варавва), якому в цьому році сповнилося 70 років життя. З цього приводу Український Клюб „Наша Хата" влаштував 30-го травня ювілейний вечір, на якому відчитано ряд віршових і прозових, здебільша недрукованих ще творів. До читання підібрано матеріял з різних жанрів, щоб виявити різноманітність літературної праці Ювілята. В підборі матеріялу враховано ще крім того майстерність автора у змальовуванні різних психологічних настроїв.

Слухачі під час читання творів переживали трагічні моменти з першої світової війни („Записки полоненого"), пережили ще більший траґізм із картин великого голоду в Україні („Великий злочин малого Михася"). Мали теж слухачі змогу і посміятися до сліз, коли перед їхніми очима просувалися картини т. зв. „родинних сцен" („Найщасливіша родина").

В читанні творів брали участь: п-і Леся Лисак і Ірина Лаврівська та п. Юрій Лаврівський. Доповідь про життя і творчість Ювілята прочитав д-р Михайло Лоза, а звуки пісні „Від синього Дону до сивих Карпат", автором слів якої являється саме О. Кобець, пригадали українській громаді, що Шановний Ювілят вже хоч би тільки цією піснею давно здобув собі тривке місце в історії української культури.

Гарним відміченням ювілею О. Кобця є перевидання його цінного твору „Записки полоненого". Перевиданням зайнялося В-во „Дніпрова Хвиля" в Мюнхені. М. Л.

● У Дортмунді, центрі вугільного промислу в Рурщині, в Західній Німеччині, минулої суботи відбулась могутня демонстрація 30,000 вуглекопів, які у похмуро - мовчазному поході протестували проти звільнення робітників внаслідок надпродукції вугілля. На складах Рурщини лежить нерозпроданих 16 мільйонів тонн вугілля, отже більше, ніж одномісячна продукція вугілля в Німеччині. Робітничі спілки закидають вину в цій ситуації урядові.

● „Ворд'с Отомотів Ріпортс" повідомив, що 31-го серпня в понеділок 12 автових фабрик почали продукцію авт моделів 1960. Продукція моделів 1959 закінчилася 28-го серпня в п'ятницю. Нові моделі продукують Імперіял, Плимут, Стюдебейкер - Пакард, Шевролет, Крайслер, Рамблер, Бюік - Олдсмобіл - Понтіяк.

В суботу, 5-го вересня 1959 року
В ТРЕТЮ РІЧНИЦЮ
передчасної смерти
МОЄЇ ДОРОГОЇ ДРУЖИНИ
Катерини Андрійовни ІЛЬЯШЕНКО
в українській православній церкві св. Вознесення на 19-ій вул. 675 — в Нюарку, в год. 10:00 ранку
буде відправлена
ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА

Рідних, Приятелів та Знайомих просимо взяти участь у цьому Богослуженні і спільно помолитися за спокій Душі Покійної.

Чоловік Покійної — МИКОЛА ІЛЬЯШЕНКО

КАТАЛОГ
книжок Книгарні „Свободи"
83 GRAND STEET — JERSEY CITY 3, N. J.

Належність за книжки просимо слати тільки чеками або поштовими переказами.

ПРОСИМО ПЕРЕХОВУВАТИ НАШ КАТАЛОГ.

(3)

Парфанович С.: У лісничівці	1.50
Інші дні	0.80
Загоріла полонина	0.50
У Києві	0.75
Парфанович С.: Люблю Діброву	1.60
Пасічник М.: З вишневих садів — збірка новель і опов.	1.25
Перелісна К.: Ой, хто там	0.80
Для малят про звірят, віршики для дітей	0.60
Перелісна К.: Ой хто там? віршики для дітей	0.80
Петлюра С.: Статті, листи і документи бр. 6.00, опр.	7.00
Підручник громадянства (Citizenship Handbook)	0.50
Повстенко О.: Катедра св. Софії у Києві	12.50
Подвезько М. Л.: Українсько-англійський словник	5.00
Англійсько-Український словник	4.00
Понеділок М.: „А ми тую червону калину... (п'єса на 3 дії і п'ять картин)	0.50
Полтава Л.: Чи зійде завтра сонце	1.00
Прокоп М.: Україна і українська політика Москви	0.60
Приходько М.: Я прошу слова	0.60
Рабій М.: Напередодні (історичні нариси)	1.00
Радзикевич Г.: Історія української літератури І, ІІ, ІІІ	4.50
Ріпецький Ст.: Українське Січове стрілецтво	6.00
Савицька І.: Наша хатка	1.50
Сагайдачний П.: В його тіні — нарис	0.75
Самійленко Ст.: Дні слави — спогади	2.00
Соколовський О.: Богун, іст. роман	3.00
Савицька І.: Золоті дзвіночки — казки для дітей	2.00
Самчук У.: Чого не гоїть огонь	3.75
Ост — роман	3.00
Марія — хроніка одного життя	2.00
Темнота, роман	4.00
Сацюк О.: Смертоносці — оповідання на тлі пережитого	1.00
Сенько Г.: Штани латані у клітку	0.40
Народні приповідки — частівки	0.40
Підсовєтські анекдоти	1.00
Сергієнко М.: У кігтях тиранів	1.00
Січинський В.: Історія українського мистецтва ч. І	6.00
ч. ІІ	3.00
Український тризуб	1.00
Чужинці про Україну	1.00
Онацький Є.: Завзяття чи спокуса самовиправдання?	1.50

ТАРЗАН, ч. 4,323. Чи Овар промовить?

Відзискавши холоднокровність, Везіль стояв проти кількох тубільців перед халупою. — Я йду на зустріч з Оваром, — мимрив він. — Він знову промовить увечорі.

А тоді, кинувши образливий погляд на мавполюда, знахур пішов крадькома в гори.

Пізніше, коли стемнілося, Тарзан занепокоєно йшов за тубільцями, які прямували один за одним покрученим шляхом додому свого божка Овара.